

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

**ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ
ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ- ΥΠΕΡΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ**

**OPINIONS AND KNOWLEDGE OF PRIMARY EDUCATION
TEACHERS ON ATTENTION DISORDER – HYPERMINITY**

της

Τζαμπανάκη Ελένης

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
Στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
Του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
Με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1ος Επιβλέπων: Γούπος Θεόδωρος Συνεργάτης Ερευνητής Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.
“ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”

2ος Επιβλέπων: Καμπάς Αντώνιος Καθηγητής ΤΕΦΑΑ Δ.Π.Θ.

3ος Επιβλέπων: Βενετσάνου Φωτεινή Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΦΑΑ ΕΚΠΑ

Αθήνα

2021

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης» στο Δια-Ιδρυματικό – Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης και του Ινστιτούτου Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών (Ι.Π.&Τ.) του Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. "Δημόκριτος" κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021. Σκοπός της είναι να εντοπιστούν και να καταγραφούν οι γνώσεις και οι απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα. Οι γνώσεις των εκπαιδευτικών μπορεί να είναι ίσως και ο σημαντικότερος παράγοντας στη βελτίωση και αντιμετώπιση, με αποτελεσματικό τρόπο, των συμπτωμάτων των ατόμων με ΔΕΠ-Υ. Οι γνώσεις επηρεάζουν και τις απόψεις των εκπαιδευτικών, οι οποίες είναι υπεύθυνες για τις στάσεις τους απέναντι στους μαθητές με τη συγκεκριμένη διαταραχή. Αλλάζοντας τις στάσεις, μέσω των γνώσεων και της εμπειρίας, δημιουργούνται εκπαιδευτικοί οι οποίοι είναι πιο ανεκτοί, πιο δεκτικοί και πιο υποστηρικτικοί για τους μαθητές με ΔΕΠ-Υ. Με αυτόν τον τρόπο βελτιώνεται και η σχολική πρόοδος των μαθητών αλλά και η κοινωνικοποίησή τους. Στο πλαίσιο της εργασίας πραγματοποιήθηκε μια έρευνα, μέσω ερωτηματολογίου, σε ένα δείγμα 42 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης των νομών Αττικής και Ροδόπης. Από αυτή προέκυψαν, μεταξύ άλλων, τα συμπεράσματα ότι οι εκπαιδευτικοί έρχονται αντιμέτωποι πολύ συχνά με μαθητές με ΔΕΠ-Υ, ότι γνωρίζουν αρκετά από τα συμπτώματα και τα αίτια της διαταραχής, ότι αναγνωρίζουν τη σημαντικότητα της φαρμακευτικής αγωγής για την αντιμετώπιση των συμπτωμάτων και ότι έχουν σχετικά καλές σχέσεις με τους γονείς των μαθητών.

Λέξεις κλειδιά: Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα, απόψεις, γνώσεις, συμπτώματα, τύποι ΔΕΠ-Υ, αίτια, διάγνωση, αξιολόγηση, φαρμακευτική αγωγή

Βιβλιογραφία

- ACarlson, G. (1998, November 1). Mania and ADHD: comorbidity or confusion. *Journal of Affective Disorders*, 51(2), 177-187.
- Al-Moghamhsi, E. Y., & Aljohani, A. (2018). Elementary school teachers' knowledge of attention deficit/hyperactivity disorder. *J Family Med Prim Care*, 907-915.
- Anderson, D. L., Watt, S. E., Noble, W., & Shanley, D. C. (2012, July). Knowledge of attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) and attitudes toward teaching children with ADHD: THE role of teaching experience. *Psychology in the schools*, 49(6), 511-525.
- ANGOLD, A., ERKANLI, A., EGGER, H. L., & COSTELLO, E. J. (2000, August). Stimulant Treatment for Children: A Community Perspective. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 39(8), 975-984.
- Biederman, J. (2005, June 1). Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder: A Selective Overview. *Biological Psychiatry*, 57(11), 1215-1220.
- Bruchmuller, K., & Schneider, J. M. (2012). Is ADHD Diagnosed in Accord With Diagnostic Criteria? Overdiagnosis and Influence of Client Gender on Diagnosis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 128-138.
- Clarke, A. R., Barry, R. J., McCarthy, R., & Selikowitz, M. (2002, August 30). Children with attention-deficit/hyperactivity disorder and comorbid oppositional defiant disorder: an EEG analysis. *Psychiatry Research*, 111(2-3), 181-190.
- Coker, T. R., Elliott, M. N., Toomey, S. L., Schwebel, D. C., Cuccaro, P., Emery, S. T., . . . Schuster, M. A. (2016, September). Racial and Ethnic Disparities in ADHD Diagnosis and Treatment. *Pediatrics*, 1-9.
- Danielson, M. L., Bitsko, R. H., Ghandour, R. M., Holbrook, J. R., Kogan, M. D., & Blumberg, S. J. (2018, January 24). Prevalence of Parent-Reported ADHD Diagnosis and Associated Treatment Among U.S. Children and Adolescents. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 199-212.
- DIAMOND, A. (2006, June 6). Attention-deficit disorder (attention-deficit/hyperactivity disorder without hyperactivity): A neurobiologically and behaviorally distinct disorder from attention-deficit/hyperactivity disorder (with hyperactivity). *PMC US National Library of Medicine National Institutes of Health*, 807-825.
- Elliott, S. N., Kratochwill, T. R., Cook, J. L., & Travers, J. F. (2008). ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ. ΑΘΗΝΑ: GUTENBERG.
- FELT, B. T., BIERMANN, B., CHRISTNER, J. G., KOCHHAR, P., & HARRISON, R. V. (2014, October 1). Diagnosis and Management of ADHD in Children. *American Family Physician*, 456-464.
- Geller, P. H., Petty, C., Lamb, A., Bristol, E., & Biederman, J. (2009, June 19). Does ADHD moderate the manifestation of anxiety disorders in children? *Eur Child Adolesc Psychiatry*, 107-112.

- Ghanizadeh, A., Bahredar, M. J., & Moeini, S. R. (2006). Knowledge and attitudes towards attention deficit hyperactivity disorder among elementary school teachers. *Patient Education and Counseling*, 63(1-2), 84-88.
- Gilbert, D. L., Bansal, A. S., Sethuraman, G., Sallee, F. R., Zhang, J., Lipps, T., & Wassermann, E. M. (2004, April). Association of cortical disinhibition with tic, ADHD, and OCD severity in Tourette syndrome. *Movement Disorders*, 19(4), 416-425.
- Gualtieri, C. T., & Johnson, L. G. (2005). ADHD: Is Objective Diagnosis Possible? *Psychiatry MMC*, 44-53.
- J.KRATOCHVIL, C., H.HEILIGENSTEIN, J., DITTMANN, R., J.SPENCER, T., BIEDERMAN, J., WERNICKE, J., . . . MICHELSON, D. (2002, July). Atomoxetine and Methylphenidate Treatment in Children With ADHD: A Prospective, Randomized, Open-Label Trial. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 41(7), 776-784.
- Kalarchian, M. A., & Marcus, M. D. (2012, June). Psychiatric comorbidity of childhood obesity. *International Review of Psychiatry*, 241-246.
- Kos, J. M., Richdale, A. L., & Hay, D. A. (2006, August 22). Children with Attention Deficit Hyperactivity Disorder and their Teachers: A review of the literature. *International Journal of Disability, Development and Education*, 53(2), 147-160.
- Lange, K. W., Reichl, S., Lange, K. M., Tucha, L., & Tucha, O. (2010, November 30). The history of attention deficit hyperactivity disorder. *Springer*, 241-255.
- Mahone, E. M., & Denckla, M. B. (2017, December 11). Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder: A Historical Neuropsychological Perspective. *HHS Public Access*, 1-21.
- Martinez-Badía, J., & Martinez-Raga, J. (2015, December 22). Who says this is a modern disorder? The early history of attention deficit hyperactivity disorder. *World Journal of W J P Psychiatry*, 379-386.
- Millichap, J. G., & Yee, M. M. (2012). The Diet Factor in Attention-Deficit/Hyperactivity. *Pediatrics*, 330-337.
- Moldavsky, M., & Sayal, K. (2013). *Knowledge and Attitudes about Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) and its Treatment: The Views of Children, Adolescents, Parents, Teachers and Healthcare Professionals*. New York: Curr Psychiatry Rep.
- Mulholland, S. (2016). ADHD-specific knowledge and attitudes of teachers (ASKAT): Development and validation of a new research instrument. *International Journal of Educational Research*, 109-116.
- Mulholland, S., & M.Cumming, T. (2016). Investigating teacher attitudes of disability using a non-traditional theoretical framework of attitude. *International Journal of Educational Research*, 93-100.
- NADDER, T. S., RUTTER, M., SILBERG, J. L., MAES, H. H., & EAVES, L. J. (2002, January). Genetic effects on the variation and covariation of attention deficit-hyperactivity disorder (ADHD) and oppositional-defiant disorder/conduct disorder (ODD/CD) symptomatologies across informant and occasion of measurement. *Psychological Medicine*, 32(1), 39-53.

- Palacios-Cruz, L., Olvera, F. d., Figueroa, G. V., Caballero, A. A., Muñoz, L. d., Pedroza, A. V., . . . Flores, R. E. (2013). Conocimientos y creencias sobre el trastorno por déficit de atención con hiperactividad en maestros de tres países latinoamericanos. *Salud Mental*, 36(4), 285-290.
- Pelsser, D. L., Frankena, K., Toorman, J., Savelkoul, P. H., Dubois, P. A., Pereira, R. R., . . . Buitelaar, P. J. (2011). Effects of a restricted elimination diet on the behaviour of children with attention-deficit hyperactivity disorder (INCA study): a randomised controlled trial. *The Lancet*, 377(9764), 494-503.
- Pelsser, L. M., Frankena, K., Toorman, J., & Pereira, R. R. (2017, January 25). Diet and ADHD, Reviewing the Evidence: A Systematic Review of Meta-Analyses of Double-Blind Placebo-Controlled Trials Evaluating the Efficacy of Diet Interventions on the Behavior of Children with ADHD. *PLOS ONE*.
- Perold, M., Louw, C., & Kleynhans, S. (2010). Primary school teachers' knowledge and misperceptions of attention deficit hyperactivity disorder (ADHD). *South African Journal of Education*, 30, 457-473.
- Rappley, M. D. (2005, January 13). Attention Deficit–Hyperactivity Disorder. *The new england journal of medicine*, 165-173.
- Roessner, V., Becker, A., Banaschewski, T., Freeman, R. D., & Rothenberger, A. (2007, May 15). Developmental psychopathology of children and adolescents with Tourette syndrome – impact of ADHD. *Eur Child Adolesc Psychiatry*, 24-35.
- Rowland, A. S., Lesesne, C. A., & Abramowitz, A. J. (2002). THE EPIDEMIOLOGY OF ATTENTION-DEFICIT/ HYPERACTIVITY DISORDER (ADHD):A PUBLIC HEALTH VIEW. *MENTAL RETARDATION AND DEVELOPMENTAL DISABILITIES*, 162-170.
- SCHWARZ, A., & COHEN, S. (2013, March 31). A.D.H.D. Seen in 11% of U.S. Children as Diagnoses Rise. *New York Times*.
- Sherman, J., Rasmussen, C., & Baydala, L. (2008). The impact of teacher factors on achievement and behavioural outcomes of children with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD): a review of the literature. *Educational Research*, 50(4), 347-360.
- Skounti, M., Philalithis, A., & Galanakis, E. (2006). Variations in prevalence of attention deficit hyperactivity disorder worldwide. *European journal of pediatrics*, 117-123.
- Thapar, A., Cooper, M., Rachel, J., & Stergiakouli, E. (2011). What causes attention deficit hyperactivity disorder? *Arch Dis Child*, 260-265.
- Tripp, G., & Wickens, J. R. (2009, December). Neurobiology of ADHD. *Neuropharmacology*, 57(7-8), 579-589.
- V.Faraone, S., H.Perlis, R., E.Doyle, A., W.Smoller, J., J.Goralnick, J., A.Holmgren, M., & Sklar, P. (2005). Molecular Genetics of Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Biological Psychiatry*, 57(11), 1313-1323.
- Youssef, M. K., Hutchinson, G., & Youssef, F. F. (2015a). Knowledge of and Attitudes Toward ADHD Among Teachers: Insights From a Caribbean Nation. *SAGE Open*, 1-8.

Π.ΣΤΑΣΙΝΟΣ, Δ. (2016). *Η ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 2020 plus*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ.

ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ, Γ. (2010). *Ψυχικές διαταραχές και μαθησιακές δυσκολίες παιδιών και εφήβων*. ΑΘΗΝΑ: GUTENBERG.

Παπαδάτος, Γ., & Μπαστέα, Α. (2011). *Θέματα Μαθησιακών Δυσκολιών και Δυσλεξίας*. ΑΘΗΝΑ: ΣΜΥΡΝΙΩΤΑΚΗΣ.